



2.10.2017

Rahoitusmarkkinaosasto

Lausuntoyhteenveto pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamishankkeen arviomuistioista

Valtiovarainministeriö (VM) julkaisi lausuntopyynnön pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamishankkeen arviomuistioista 22.5.2017. Muistiossa käsitellään keskitetyn sähköisen järjestelmän perustamista. Lausuntopyyntö lähetettiin 135 toimijalle. Lausunnot ja pyydettiin 30.6.2017 mennessä.

Lausunnot tuli yhteensä 32, joista SEB:n lausunto on luottamuksellinen, eikä sitä käsitellä tarkemmin tässä lausuntoyhteenvedossa. Lisäksi KRP:n aikaisemmin antamaa lausuntoa täydennettiin KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen lausunnolla.

Lausujista 17 oli viranomaisia ja 15 toimialan edustajia. Lausunnon antoivat liikenne- ja viestintäministeriö (LVM), sisäministeriö (SM), kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV), Suomen Pankki, Patentti- ja rekisterihallitus (PRH), Rahoitusvakausvirasto (RVV), keskusrikospoliisi (KRP, sisältäen rahanpesun selvittelykeskuksen), Poliisihallitus, suojelupoliisi (SUPO), Verohallinto, Kansaneläkelaitos (Kela), Finanssivalvonta (Fiva), valtakunnanvoudinvirasto (VVV), Rajavartiolaitos (RVL), tietosuojavaltuutettu, Tulli, Danske, Aktia, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö (SAK), Kuluttajaliitto, Finanssiala (FA), FiCom, Asianajajaliitto, Veikkaus, OP, Handelsbanken, MONI, DNA, Nordea, SEB ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Lähes kaikki lausunnonantajat, sekä viranomaiset että toimiala, kannattavat viranomaisten tilitiedustelujen sähköistämistä sen tehostaessa toimintaa kummassakin tilitiedustelujen päässä. Eri tahot tuovat kuitenkin esille erilaisia huomioita koskien järjestelmän toteutusta sekä jatkovalmistelussa huomioon otettavia asioita. Esimerkiksi poliisitahot painottavat vahvasti järjestelmän salassapitovaatimuksia ja toimiala korostaa kustannustehokkaita ratkaisuja.

Arviomuistion lopussa esitettiin yksilöityjä kysymyksiä, joihin lausunnonantajien toivottiin erityisesti kiinnittävän vastauksissaan huomiota. Osa lausunnonantajista antoi yleisluonteisen lausunnon, osa vastasi pelkästään yksilöityihin kysymyksiin ja osa lausunnoista oli edellisten yhdistelmiä. Sen takia lausuntoyhteenvedossa ensiksi käsitellään yleisluonteisia lausunnot ja niiltä osin kuin ne eivät selkeästi vastaa yksilöityihin kysymyksiin. Tämän jälkeen lausuntoyhteenvedossa käsitellään yksilöityjä kysymyksiä.

1. Ei lausuttavaa

Ahvenanmaan maakunnan hallitus lausui, ettei se voi ottaa kantaa asiaan, koska ruotsinkielistä käännöstä ei ole ollut saatavilla. Kuluttajaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa. Suomen Pankilla ei ole huomauttamista arviomuistiossa esitettyihin muutoksiin. DNA ei näe tarvetta lausua itse asiasta, vaan yhtyy FiComin lausuntoon.

2. Yleisluonteiset lausunnot

LVM lausuu, että kannattaa ehdotuksen tavoitteita tehostaa julkisen sektorin digitalisoinnista, sähköisten palveluiden kehittämisestä sekä viranomaisten tiedonsaantioikeuksia heidän hoitaessa lakisääteisiä tehtäviään. LVM:n mukaan arviomuistio sisältää tärkeää

periaatteellista pohdintaa ehdotuksen suhteesta tietosuojasääntelyyn ja tietosuoja-asetukseen. LVM:n näkemyksen mukaan asiaan ei liity sähköisen viestinnän tietosuojan kannalta merkityksellisiä ehdotuksia tai vaikutuksia.

EK:n näkemyksen mukaan viranomaisten toimivaltuuksien laajentamista ei ole tarpeen arvioida hankkeen jatkovalmistelun yhteydessä. EK:n mukaan rekisterin ylläpito tulisi säätää viranomaisen tehtäväksi asianmukaisine vastuineen. EK:n mukaan kysymys ehdotuksesta laajentaa järjestelmää hyödyntävien viranomaisten joukkoa suhteessa direktiiviehdotukseen on syytä saattaa erityisen huolellisen arvioinnin kohteeksi, sillä viranomaisten tiedonsaantioikeuksien lisäämisen tulisi aina pohjautua erittäin kattavaan vaikutusarviointiin. EK ei kannata viranomaisten toimivaltuuksien laajentamista pelkästään muistiossa esitetyillä perusteilla. EK korostaa, että lopullisella järjestelmä ratkaisulla tulisi pyrkiä minimoimaan yrityksille aiheutuvat kustannukset.

SAK suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että viranomaisille mahdollistettaisiin sähköinen tiedonsaanti pankki- ja maksutileistä, sillä se voisi tehostaa viranomaisten tiedonsaantia sekä tuoda kustannussäästöjä niin julkiselle sektorille kuin myös toimialalle. SAK kannattaa direktiiviehdotusta laajempien pankki- ja maksutilitietojen, sisältäen esimerkiksi saldotiedon, sähköistä saatavuutta, sekä pankki- ja maksutilitietojen saatavuuden ulottamista direktiiviehdotusta kattavammin eri viranomaisille, kuten Kelalle. SAK:n mukaan kattava ja laaja sähköinen tietojensaanti parantaisi myös talousrikosten torjuntamahdollisuuksia. Lausunnossaan SAK korostaa myös yksityisyydensuojan sekä tietosuojan tärkeyttä ja painottaa, että viranomaisten hauista tulisi jäädä lokimerkintä ja tilinhaltijalla tulisi olla mahdollisuus tarkastaa mikä viranomainen, mitä tietoa ja mihin tarkoitukseen viranomainen on hakenut hänestä tietoja.

KKV:n näkemyksen mukaan asian jatkovalmistelua tulisi jatkaa arviomuistiossa ehdotetulla tavalla sähköisen tiedonhakuja järjestelmän ja rekisterin yhdistelmällä. KKV toteaa lausunnossaan, että sähköinen tiedonhakuja järjestelmä olisi suurille luottolaitoksille todennäköisesti kustannustehokkain vaihtoehto, kun taas pienille toimijoille viranomaisen ylläpitämä rekisteri olisi kustannustehokas vaihtoehto.

PRH:n mukaan sen valvontatehtävissä tilitiedoilla saattaisi olla merkitystä lähinnä tilintarkastus- ja säätiövalvonnassa. PRH kuitenkin toteaa, ettei tähän mennessä tilintarkastajien tai säätiöiden valvonnassa ole noussut esiin tarvetta tilitietojen saamiseksi. PRH kuitenkin katsoo, että tehostettu tietojen saantioikeus ei olisi valvonnan kannalta ainaakaan haitaksi. PRH toteaa lausunnossaan, että vaikka näitä keinoja ei tällä hetkellä käytetä, tulevaisuudessa ne voisivat osoittautua tarpeellisiksi. Lisäksi PRH näkee tiedonsaantioikeuksilla olevan ennalta ehkäisevää vaikutusta.

FA lausuu yleisenä kommenttinaan, että pitävät arviomuistiot kattavana ja hyvin laadittuna.

RVV pitää lausuntonsa mukaan tarpeellisena, että rahanpesudirektiivin mukaiset tili- ja maksutietoihin liittyvät viranomaistiedustelut digitalisoidaan ja automatisoidaan. RVV pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa selvitetäisiin huolellisesti, mikä taho soveltuisi parhaiten järjestelmän ylläpitäjän rooliin, ja varmistettaisiin ylläpitotyöhön ja tarvittavaan jatkokehittämiseen tarvittava rahoitus. RVV pitää myös tärkeänä, että järjestelmän kehityksessä otettaisiin huomioon erilaiset käyttäjät, käyttötarpeet ja tiedonantajat. RVV toteaa lausunnossaan, että sen käyttötarve pankki- ja maksutilijärjestelmälle olisi vähäinen tai poikkeuksellinen. Lisäksi RVV tuo esille, että sen TALSU-järjestelmähankkeella sekä pankki- ja maksutilijärjestelmällä ei ole riittävästi yhtymäkohtia, jotta niiden yhteinen toteutus olisi mahdollista.

FiCom kannattaa lausunnossaan sähköisten toimintamallien käyttöönottoa, koska se näkee niiden olevan tehokkaita ja kustannustehokkaita ratkaisuja. FiComin mukaan

pankki- ja maksutilijärjestelmää ei tulisi ulottaa maksupalveluja ilman toimilupaa tarjoaviin tahoihin sekä toteaa, että teleyritykset tulisi joka tapauksessa sulkea rekisterin soveltamisalan ulkopuolelle, koska niiden viranomaisten avustamisesta säädetään erikseen tietoyhteiskuntakaavassa. Lisäksi FiCom korostaa, että järjestelmää suunniteltaessa tulisi huomioida yhteisöille aiheutuva hallinnollinen taakka, oikeasuhtainen kustannusten taso ja vaikutukset kilpailuun. FiCom toteaa lausunnossaan, että viranomaisen tulisi vastata julkista valtaa palvelevista velvoitteista, toimijoille aiheutuvista kustannuksista sekä kantaa vastuu liitännöistä ja itse tiedoista. FiComin mukaan viranomaisten tulisi noudattaa yhtenäisiä toimintatapoja ja ratkaisuja. FiComin näkemyksen mukaan rekisterin luontevin ylläpitäjä olisi viranomainen.

Poliisihallitus, KRP ja SUPO pitävät arviomuistiossa esitettyä viranomaisten toiminnan digitalisointia koskevaa hanketta kannatettavana. Poliisihallitus pitää rikostorjunnan näkökulmasta tärkeänä, että pankki- ja maksutilijärjestelmää koskeva lakihanke koskisi ilmoitusvelvollisuuden osalta kaikkia Suomessa toimivia luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, maksulaitoksia, luottokorttiyhteisöjä ja virtuaalivaluuttojen vaihtopalveluita. KRP tuo esille myös lausunnossaan, että rahanpesudirektiivin muutosehdotuksessa määritellyt vähimmäistiedot eivät ole käytännössä riittäviä rikostorjunnan suhteen ja että järjestelmän tulisi kattaa mahdollisimman laajasti rahoitusmarkkinoilla toimivat yritykset. Poliisihallitus ja KRP haluavat kiinnittää VM:n huomion salassapitovelvollisuuteen. Poliisihallituksen ja KRP:n näkemysten mukaan rikostorjunnan näkökulmasta on erityisen tärkeää, että ilmoitusvelvolliselle yhteisölle säädetään velvoite olla ilmaisematta esitutkintaviranomaisen tai muun viranomaisen tekemää tiedustelua tehdyn tiedustelun kohteelle tai muulle ulkopuoliselle taholle. Poliisihallitus esittää, että salassapitovelvollisuudesta säädettäisiin lakiin oma pykälänsä. Lisäksi Poliisihallitus mainitsee sen oman uudelleen käynnistämän pankkitilitiedustelujen sähköistämiprojektin.

Verohallinto kannattaa yleisesti pankkitilitietojen rekisteriä tai sellaista järjestelmää, jossa tilien perustiedot ovat toimivaltaisten viranomaisten ja muiden sellaisten viranomaisten käytössä, jotka tarvitsevat näitä tietoja tehtävissään. Verohallinto toteaa lausunnossaan, että arviomuistiossa on ehdotettu järjestelmän pitäjäksi sellaista viranomaista, jonka tehtävissä tilitiedoista on eniten hyötyä. Tähän liittyen Verohallinto korostaa lausunnossaan, että se ei ole rahanpesua ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevassa sääntelyssä tarkoitettu valvontaviranomainen. Lausunnossaan Verohallinto tuo esille, että se on kehittänyt yhdessä muiden viranomaisten ja pankkien kanssa sähköistä pankkitilikyselyjärjestelmää ja se on kattavampi kuin arviomuistiossa tarkoitettu pankki- ja maksutilijärjestelmä. Verohallinnon mukaan arviomuistiossa esitettyjen tavoitteiden näkökulmasta järjestelmän käyttö hyödyntäisi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan lisäksi myös muita kansallisia valvontatarpeita. Lisäksi lausunnossaan Verohallinto korostaa, että rekisterin tulisi olla luotettava, sen sääntelyn tulisi olla selkeää sekä rekisteriä pitää valvoa ja siihen liittyvistä laiminlyönneistä sanktioida tehokkaasti.

Asianajajaliitto pitää hyvänä ehdotusta sähköisen rekisterin sekä tiedonhakuprosessin yhdistelmän perustamisesta. Asianajajaliiton mukaan rekisterin ja rajapinnan yhdistelmällä voidaan turvata asianajajien asiakasvaratilien salassapitovelvollisuus siten, että sähköiseen rekisteriin tallennettavien asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen merkittäisiin aina tieto siitä, että pankkitili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Asianajajaliitto edellyttää lausunnossaan, että viranomaiset eivät sähköisen rajapinnan kautta pystisi lainkaan saamaan tietoja asiakasvaratileiksi merkityiltä tileiltä, vaan viranomaisten tulisi kääntyä tilinhaltijana toimivan asianajajan puoleen asiakasvaratilin tilitapahtumien selvittämiseksi. Asianajajaliitto korostaa lausunnossaan, että rikoksen esitutkintaa suorittavilla viranomaisilla on laissa säädetyissä erityistilanteissa oikeus saada tietoja asianajajan asiakasvaratilien tilitapahtumista, eikä muilla arviomuistiossa mainituilla viranomaisilla ole niitä koskevien erityislakien nojalla tai nytkään käsiteltävänä olevan esityksen nojalla oikeutta saada tietoja asianajajan asiakasvaratileistä.

Kelan näkökulmasta ehdotettu ajatus tilitietojen sähköisestä saamisesta Kelaan on ehdottomasti kannatettava, sillä se parantaisi toimintaa asiakasnäkökulmasta ja sähköisellä tiedonsaannilla olisi vaikutusta etuuksien oikeellisuuteen, tietojen kattavuuteen sekä se vähentäisi väärinkäytösten mahdollisuutta. Kela tuo lausunnossaan esille, että sillä ei ole suoranaisesti lakiin perustuvaa oikeutta saada pankkialaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa, mutta kuitenkin se tarvitsee kyseisiä tietoja esimerkiksi perustoimeentulotukihakemusten ratkaisemista varten. Kela tuo lausunnossaan esille, että ilman muutoksia Kelan tiedonsaantioikeuksiin Kelalla tulee olla asiakkaan oikeutus hakea tietoja järjestelmästä. Kela tuo esille arviomuistiossa sivulla 42 olevan virheen, että sillä ei olisi oikeuksia saada pankkialaisuuden alaista tietoa. Kelan tuo esille, että joissakin tapauksissa sillä on oikeus saada välttämättömät tiedot, joka sisältää myös tarpeen mukaan pankkialaisuuden alaisia tietoja

Fiva kannattaa ratkaisua, jossa huomioitaisiin viranomaisten tiedontarpeet kattavammin kuin rahanpesudirektiivi edellyttää. Fivan mukaan tällaisella ratkaisulla voitaisiin tehostaa kyselyitä sekä viranomaisten että toimialan osalta. Fiva kannattaa toteuttamista tiedonhakuprosessien ja rekisterin yhdistelmänä, jolloin kustannusvaikutukset erityisesti pienten finanssialan yritysten osalta eivät muodostuisi liian suuriksi. Lisäksi Fiva toteaa, että pankki- ja maksutilijärjestelmän suunnittelussa olisi tärkeää, että järjestelmät perustuisivat yhtenäisiin määrittelyihin standardeihin ja rajapintoihin sekä että sähköisen järjestelmän tietosisällöt ja viranomaisjoukko, joille tietojen saanti on välttämätöntä, määriteltäisiin tarpeeksi laajoiksi tehokkaan toiminnan takia. Lisäksi Fiva tuo esille, että sähköisen järjestelmän käyttöoikeuksien rakenne ja hallinnointi, tietoturva-vaatimukset ja luokitusvaatimukset tulisi jatkovalmistelussa määritellä tarpeeksi tarkasti sekä että järjestelmän kustannuksista ei saisi muodostua kohtuutonta taakkaa pienillekään finanssialan toimijoille.

OP lähtökohtaisesti kannattaa viranomaisten tekemien tiedusteluiden prosessin tehostamista ja automatisointia. OP korostaa, että pankkialaisuudesta ja henkilötietolaista johtuvat vaatimukset järjestelmälle ja prosessille tulisi selvittää huolellisesti. Viranomaisten toiminnan tulisi olla lainmukaista kaikissa tilanteissa, eikä väärinkäytöksiä pitäisi tapahtua. Lisäksi OP toteaa, että arviomuistiossa esitetty ehdotus on huomattavasti laajempi kuin rahanpesudirektiivin vähimmäissisältö edellyttää, minkä takia hanketta ei tulisi perustella pelkästään rahanpesudirektiivin vaatimuksilla.

Handelsbanken suhtautuu arviomuistiossa esitettyihin ehdotuksiin lähtökohtaisesti myönteisesti. Handelsbankenin näkemyksen mukaan sähköinen rajapintajärjestelmä olisi sinänsä riittävä, mutta näkee perusteltuna rekisterin täydennyksenä rajapintajärjestelmälle finanssialan toimijoiden moninaisuuden vuoksi. Handelsbankenin mukaan jatkovalmistelussa tuli kiinnittää huomiota siihen, että kustannukset jakautuisivat viranomaisten ja finanssialan toimijoiden välillä mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Lisäksi Handelsbanken pyytää, että jatkovalmistelussa kiinnitettäisiin huomiota pankkialaisuuden ja yksityisyydensuojan turvaamiseen.

VVV toteaa, että sillä on ollut vuodesta 2005 alkaen käytössä hyvin toimiva sähköinen järjestelmä pankkitilien suhteen. VVV tuo esille, että keskitettyä sähköistä järjestelmää suunniteltaessa tulisi huolehtia siitä, ettei uusi järjestelmä vaikeuttaisi ulosottolaitoksen sähköistä tiedonsaantia pankkitileistä nykyisestä. VVV:n näkemyksen mukaan rekisterin ja tiedonhakuprosessin yhdistäminen olisi sen kannalta tarkoituksenmukaisinta, sillä se voisi vähentää ulosottolaitoksen tekemien tiedustelujen määrää pankkisektorille. VVV tuo esille, että pankki- ja maksutilijärjestelmää tulisi kehittää myös ulosoton näkökulmasta. VVV kertoo, että ulosottoaaren mukaan luotto-, rahoitus- tai vakuutuslaitos ei saa muulle kuin viranomaiselle ilmaista, onko ulosottomies tehnyt tästä tiedustelun, ja pyytää, että tämä otettaisiin huomioon järjestelmää kehitettäessä.

Tietosuojavaltuutettu toteaa henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön suhteen, että jatkovalmistelussa tulisi henkilötietojen käsittelyn osalta arvioida, miltä osin suunniteltu henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalan piiriin. Lainsäätäjän mahdollisesta tietosuoja-asetuksen kansallisesta liikkumavarasta tietosuojavaltuutettu toteaa, että siltä osin kuin aiottaisiin säätää sellaisesta henkilötietojen käsittelystä, joka kuuluu myös yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan, tulisi aluksi tunnistaa asetuksen mukainen henkilötietojen käsittelyn peruste, koska kansallinen lainsäädännöllinen liikkumavara on mahdollista arvioida vasta sen jälkeen. Suurin yksityiskohtainen Tietosuojavaltuutetun huomio keskittyy henkilötietojen käsittelyn valvontaan ja henkilön omiin tietoihin pääsyyn. Tähän liittyen Tietosuojavaltuutettu toteaa, vaikka viranomaisten tiedonsaantioikeuksia ei lähtökohtaisesti ole tarkoitus muuttaa, ainoastaan parantaa tiedon liikkumista teknisesti, suunnitelma on käytännössä merkityksellinen henkilötietojen suojan kannalta, ja täten se ei voi varauksetta yhtyä muistiossa esitettyyn käsitykseen siitä, ettei esityksellä olisi vaikutuksia tietoturvan kannalta. Lisäksi tietosuojavaltuutettu korostaa lokitietojen ja niiden tarkastamisen tärkeyttä sekä henkilön pääsyä tarkistamaan, kuka on kysellyt hänen tietojaan. Tietosuojavaltuutetun mukaan tätä oikeutta tulisi rajoittaa ainoastaan perustellusta syystä. Edellisten lisäksi Tietosuojavaltuutetulla on muutamia pieniä yksityiskohtaisia huomioita, kuten jos Kelalle halutaan oikeus järjestelmään, sen toimivaltuuksia tulisi laajentaa lainsäädännössä.

RVL toteaa lausunnossaan, että tilitiedustelujen sähköistämisen olevan yleisesti kannatettava tavoite. RVL tuo esille, että se on osallistunut Poliisihallituksen johtamaan tilitiedustelujen sähköistämistä koskevaan hankkeeseen, joka on vielä kesken. Lausunnossaan RVL nostaa Hawaloiden merkityksen rikollisessa toiminnassa. Muita RVL:n lausuntoja löytyy kysymyskohtaisista vastauksista, vaikka se ei suoranaan vastannut kysymyksiin.

Nordea pitää sinänsä kannatettavana keskitetyn tiedonhakupöytäkirjan kehittämistä, mutta huomauttaa että sen kehittämisessä tulee hyödyntää niin pitkälle kuin mahdollista jo olemassa olevaa infrastruktuuria järjestelmän kehittämisestä aiheutuvien kustannusten minimoimiseksi. Nordea ei pidä järkevänä keskitettyä pankki- ja maksutilirekisteriä siitä aiheutuvien muun muassa ylläpitoon, tietojen oikeellisuuteen ja ajantasaisuuteen sekä tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvien haasteiden takia. Nordean käsityksen mukaan kansallinen rekisteri tulee asettamaan suomalaiset toimijat epäedulliseen kilpailuasemaan eurooppalaisessa pankkimarkkinassa. Lisäksi Nordea huomauttaa, että kyselyiden kohteena oleva tietomäärä on valtava, joten on tarpeen määritellä, mitä tietoja ja kuinka pitkältä ajalta takautuvasti pitäisi olla saatavissa. Nordea pitää tärkeänä, selvitetäisiin myös, mikä olisi kustannustehokkain ratkaisu rajapinnaksi, ja tuo esille, että Web Services -rajapinta on merkittävästi parempi vaihtoehto kuin kullekin viranomaiselle rakennettava käyttöliittymä. Lisäksi lausunnossaan Nordea keskittyy lausumaan ehdotetun järjestelmän tietosuoja- ja tietoturvaongelmista.

Tulli lähtökohtaisesti pitää esitettyjä uudistuksia kannatettavina. Tulli pitää ensiarvoisen tärkeänä, että pankki- ja tilitiedusteluiden kohteiden yksityisyydensuojaan ja oikeusturvaan kiinnitettäisiin huomiota jo valmisteluvaiheessa. Tulli näkee yhdistelmämallin hyvänä ja, että rekisteriosasta olisi hyötyä myös luottolaitoksille ja tietopyynnön kohteena olevan oikeusturvalle tarkempien kyselyiden lähtiessä vain luottolaitoksiin, missä henkilöllä on tilejä. Lisäksi Tulli pitää hyvänä ilmoitusvelvollisuuden ulottamista virtuaalivaluuttojen vaihtopalveluita tarjoaviin yrityksiin.

SM:n mukaan pankki- ja maksujärjestelmän uudistaminen tukee hallitusohjelman mukaisia tavoitteita julkisen hallinnon tuottavuuden parantamiseksi, julkisten tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja yhteen toimivuuden edistämiseksi sekä harmaan talouden torjumiseksi. SM:n mukaan viranomaisten tiedonsaantioikeudet pankki- ja maksutileistä sekä muusta varallisuudesta ovat Suomessa riittävällä tasolla. SM:n tulkinnan mukaan tällä hetkellä poliisilaki ei taivu teknisen käyttöliittymän kautta tapahtuvalle automaattisel-

le tiedonsaannille, mutta henkilötietolain uudistuksessa tämä todennäköisesti mahdollistetaan. Lisäksi SM tuo Poliisihallituksen tilitiedustelujen sähköistämiseen liittyvän hankkeen ja kyseisen hankkeen säästöarvioita.

3. Kysymyskohtaiset lausunnot

1) Tulisiko viranomaisten toimivaltuuksien laajentamista arvioida jatkovalmistelun yhteydessä?

Aktian mukaan viranomaisten toimivaltuuksia tulisi laajentaa niin, että Kelalla, väestörekisterillä (edunvalvojilla), Valtakunnanvoudinvirastolla ja Verohallinnolla tulisi olla mahdollista saada tietoa tilitapahtumista.

FA:n, Dansken ja OP:n mukaan viranomaisten toimivaltuuksia ei pitäisi laajentaa. FA perustelee edellistä sillä, että pankki- ja maksutilijärjestelmässä on kyse teknisestä ratkaisusta viranomaisten lakiin perustuvan tietojen saannin helpottamiseksi eikä sen rakentaminen voi olla peruste viranomaisten toimivaltuuksien laajentamiselle. FA korostaa, että viranomaisen toimivaltuuksien laajentamisen tulee aina nojautua todennettuun tarpeeseen sekä perusteelliseen yhteiskunnallisten, oikeudellisten ja taloudellisten vaikutusten arviointiin ja punnintaan.

Handelsbanken yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan sähköisen järjestelmän hyödyt olisivat suuremmat, jos myös muilla kuin direktiivissä mainituilla viranomaisilla olisi pääsy järjestelmään. Handelsbankenin mukaan sääntelyn ulottaminen etenkin Kelaan on kannatettavaa.

SM:n, Poliisihallituksen, SUPO:n ja KRP:n näkemyksen mukaan nykyisellään saatavien tietojen sisältö on varsin kattava ja poliisilla on lain mukaan oikeus saada tarvittavat tiedot. KRP:n rahanpesun selvittelykeskus ei näe myöskään tarvetta käsitellä hankkeen ohessa kysymyksiä liittyen toimivaltuuksien laajentamisesta, mutta toteaa, että jos toimivaltuusasiat otetaan mukaan hankkeeseen, se tuo osaltaan esille tarpeita jatkovalmistelussa.

Verohallinnon mukaan sen toimivaltuudet käsitellä pankki- ja maksutilitietoja ovat riittävät suhteessa arviomuistiossa esitettyihin tavoitteisiin, eikä se ota kantaa muiden viranomaisten toimivaltuuksien laajentamisella. Lisäksi Verohallinto tuo esille, että rekisterinpito voi edellyttää myös eri viranomaisten tietojenvaihtoa koskevien säännösten laajentamista, sillä mahdollinen laiminlyönti voidaan havaita esimerkiksi verovalvonnan yhteydessä jolloin Verohallinnolla pitäisi olla oikeudet ilmoittaa laiminlyönnistä pankki- ja maksutilirekisteriä pitävälle viranomaiselle.

Veikkauksen näkemyksen mukaa ei lähtökohtaisesti ole tarvetta arvioida uudelleen viranomaisten tiedonsaantioikeuksia ja toimivaltuuksia. Veikkauksen mielestä viranomaisten oikeudet saada tietoja pankki- ja maksutileistä tulee sähköisen järjestelmänkin myötä perustua viranomaisten lakisääteisiin tehtäviin. Lisäksi Veikkaus toteaa, että uudistus ei anna muille toimijoille kuin viranomaisille mahdollisuutta hyödyntää järjestelmää esimerkiksi asiakkaan maksutilin omistajatietojen tarkastamiseen. Veikkauksen näkemyksen mukaan kokonaisuutta tulisi myös arvioida rahanpesun estämiseen liittyvän lainsäädännön asettamista ilmoitusvelvollisen velvollisuuksista selvittää liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä.

Fivan näkemyksen mukaan, jos viranomaisten toimivaltuudet sähköisen tiedonhakujärjestelmän käyttöön eivät ole riittävät, niiden laajentamista tulisi arvioida jatkovalmistelun yhteydessä. Fivan mukaan erityisesti tulisi huomioida viranomaisten valtuudet sähköisten kyselyiden tekemiseen ja vastausten saamiseen sähköisessä muodossa.

MONIn mukaan viranomaisvaltuuksia ei tulisi laajentaa nykyisestäään. MONI tuo kuitenkin esille, että KKV:n toimenkuvaa voisi laajentaa sen osalta, että löydettäisiin syyt, miksi Suomeen ei ole syntynyt uusia pankkia tai kansainvälisesti merkittävää rahoitusalan toimijaa.

VVV:n mukaan ulosoton tiedonsaantioikeus on nykyisellään riittävän laaja eikä välitöntä tarvetta toimivaltuuksien laajentamiselle tältä osin ole.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

EK ei kannata lausunnossaan viranomaisvaltuuksien laajentamista. RVL tuo esille, ettei näe tarpeelliseksi harkita sen toimivaltuuksien laajentamista kyseisen hankkeen yhteydessä. Nordea pitää sekä viranomaisten tiedonsaantioikeuksien laajentamista että tiedonhakuprosessin kehittämisen edellytyksenä sitä, että tietosuojavaatimukset ja -sääntely otetaan riittävästi huomioon. Tulli tuo esille lausunnossaan mahdollisen tarpeen laajentaa sen tietojen saantia ja toimivaltuuksia koskevia säännöksiä.

2) Tulisiko jatkovalmistelua teidän mielestänne jatkaa ehdotetulla tavalla rekisterin ja tiedonhakuprosessin yhdistelmällä?

Danske kannattaa rekisterin ja tiedonhakuprosessin yhdistelmää, ja näkee rekisterin olevan hyvä vaihtoehto etenkin pienille toimijoille. Lisäksi Danske kertoo, että heidän tiedonhakuprosessinsa on jo tuonut heille kustannussäästöjä ja uskoo henkilötietosäästöjen kasvavan, jos se saa liitettyä tiedonhakuprosessiinsa lisää viranomaisia. Danske arvelee myös, että viranomaisten tiedonhakuprosessin todennäköisesti kasva entisestään tulevaisuudessa.

Aktia kannattaa, että jatkovalmistelua jatkettaisiin ehdotetulla mallilla. Aktia ei pysty esittämään kustannusarvioita ilman tarkempaa tietoa järjestelmästä, mutta arvioi järjestelmän säästävän siltä 2–3 henkilötyövuotta.

FA:n mukaan jatkovalmistelua tulisi jatkaa ehdotetulla tavalla. FA korostaa, että luotto- tai maksulaitoksella tulisi olla mahdollisuus valita, rakentaisiko se sähköisiin tilitiedusteluihin pohjautuvan tiedonhakuprosessin, liittyisikö se viranomaisen ylläpitämään rekisteriin vai toteuttaisikö se kummatkin vaihtoehdot. FA:n näkemyksen mukaan tämä ratkaisisi arviomuistion kysymyksen siitä, miten vedettäisiin raja niiden toimijoiden välillä, joiden olisi rakennettava tiedonhakuprosessi, ja niiden, jotka voisivat liittyä viranomaisen ylläpitämään rekisteriin.

KRP kannattaa, että pankki- ja maksutilijärjestelmän valmistelua jatkettaisiin niin, että se kattaisi mahdollisimman laajasti rahoitusmarkkinoilla toimivat yritykset. KRP:n mukaan yhdistelmämalli mahdollistaisi myös pienten toimijoiden mukana olon. KRP ei osaa antaa arviota säästettävistä kustannuksista, mutta toteaa, että henkilötyövuositasolla tapahtuisi säästöä, joka voitaisiin kohdentaa siten, että esitutkintaa olisi mahdollista nopeuttaa ja sen laatua parantaa.

KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen mukaan rekisterin ja tiedonhakuprosessin yhdistelmä vaikuttaisi saatavilla olevien tietojen perusteella tarkoituksenmukaisimmalta ratkaisulta eri toimijoiden suhteen. Yhdeksi perusteeksi yhdistelmälle rahanpesunselvittelykeskus toteaa yksityisyyden suojaa ja viranomaisten salassapitoa, koska vain ne toimijat, joiden asiakkaana kyseinen henkilö olisi, saisivat tietää henkilön olevan viranomaisen kiinnostuksen kohteena. Rahanpesunselvittelykeskus tuo esille, että ei ole mielekästä arvioida järjestelmästä saatavia säästöjä, koska sähköisesti saatavat vastaukset tulevat muuttamaan työskentelytavat, jolloin toiminta tehostuu huomattavasti. Rahanpesun selvittelykeskus tuo esille, että nykyisin merkittävä määrä kyselyistä jää tekemättä, koska tiedetään, ettei niiden vastauksia pystyttäisi analysoimaan. Rahanpesunselvittely-

keskus toteaa kuitenkin, että käsittelyn nopeutumisesta pyynnön tekemisen vaiheessa aiheutuisi säästöjä ainakin 0,5 htv:n verran.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan yhteisöjen taloudellisen kantokyvyn, henkilöresurssien ja esitutkintaviranomaisten tiedontarpeen yhdistämiseksi arviomuistiossa esitelty yhdistelmämalli on toimiva ja riittävän kattava esitutkintaviranomaisten näkökulmasta. Poliisihallituksen mukaan lainsäädännön tulisi sisältää säännös, joka velvoittaisi ilmoitusvelvollisia tahoja ilmoittamaan tiedot rekisteriin niin reaaliaikaisesti kuin mahdollista, sillä rekisteriin ilmoitettavien tietojen päivittyminen ainoastaan kerran päivässä voi esitutkintaviranomaisen näkökulmasta olla yksittäistä rikosta tutkittaessa liian hidas menettelytapa.

SUPO:n näkökulmasta ehdotettu rekisterin ja tiedonhakupöytäkirjan yhdistelmää voidaan pitää perusteltuna. SUPO näkee rekisteriosan hyvänä, sillä rekisteristä olisi suoraan tarkastettavissa, onko tietopyynnön kohteena olevalla henkilöllä asiakkuuksia ja tiedustelu olisi mahdollista kohdentaa suoraan ainoastaan niihin toimijoihin, joiden asiakas henkilö on. Lisäksi SUPO ehdottaa, että järjestelmään olisi perusteltua saada lisäjärjestelyitä tai tarkempia tietopyyntöjä varten jonkinlainen sähköinen kanava, jolla viranomaiset voisivat olla suoraan yhteydessä tiettyyn maksu- tai luottolaitokseen lisätietojen saamista varten. SUPO ei osaa antaa tarkkoja arvioita järjestelmän kustannuksista tai säästöistä lausunnossaan.

Verohallinto kannattaa valmistelun ja selvitystyön jatkamista arviomuistiossa esitetyn mallin mukaisesti. Verohallinnon mukaan on kuitenkin pidettävä erillään Verohallinnon ja muiden viranomaisten erityinen maksuliikennetietoja koskeva tiedonsaantioikeus ja sitä koskevat järjestelyt. Verohallinto pitää lausunnossaan tärkeänä, että tulevassa järjestelmässä hyödynnettäisiin jo olemassa olevia tietoteknisiä ratkaisuja, menettelyitä ja käytössä olevia standardeja.

Veikkauksen mukaan jatkovalmisteluja tulisi jatkaa rekisterin ja tiedonhakupöytäkirjan yhdistelmällä. Veikkauksen näkemyksen mukaan rekisterin käyttö standardoidun rajapinnan kautta yksinkertaistaisi toimijoiden liittymistä järjestelmään. Lisäksi Veikkaus esittää, jos se voisi hyödyntää järjestelmää, voitaisiin tiedonhakupöytäkirja integroida rajapinnan kautta Veikkauksen omaan maksunvälitysjärjestelmään.

Fiva kannattaa jatkovalmistelua yhdistelmäratkaisun pohjalta.

OP kannattaa valmistelun jatkamista ehdotetulla tavalla. OP arvioi, että järjestelmästä aiheutuisi alustavan arvion mukaan usean miljoonan kertakustannukset ja toteaa, että tiedustelut kuormittavat myös pankin järjestelmää ja varaavat merkittävästi kallista keskusprosessori-aikaa. OP toteaa, että kyselyistä aiheutuvat jatkuvat kustannukset eivät saisi jäädä pelkästään luottolaitosten vastuulle ja tuo esille kysymykset, tulisiko kustannukset jakaa toimijoiden kesken tai tulisiko kyselyiden olla maksullisia. Säästöjen osalta OP toteaa, että niitä on vaikeaa arvioida tässä vaiheessa, ja että tällä hetkellä kyselyiden parissa työskentelee 4–5 henkilöä OP Ryhmässä ja jonkin verran jokaisessa itsenäisessä osuuspankissa.

Handelsbanken kannattaa valmistelun jatkamista rekisterin ja tiedonhakupöytäkirjan yhdistelmällä. Handelsbanken toteaa, että tässä vaiheessa on mahdotonta arvioida järjestelmä-kustannuksia, mutta arvioi kehityskustannusten olevan vähintään satoja tuhansia euroja, ja muistuttaa ylläpitokustannuksista. Handelsbanken huomauttaa konserniyhtiöille aiheutuvan moninkertaiset kustannukset, koska erilliset yhtiöt joutuvat toteuttamaan oman ratkaisunsa. Säästöiksi Handelsbanken arvioi noin 1,5 htv:tä, jos vain uudet järjestelmät toimisivat ongelmitta.

MONI kertoo, että se on pieni toimija, jolloin satojen tuhansien eurojen järjestelmän toteutus olisi sekä mahdoton että turha investointi. MONIn mukaan järjestelmää ei tulisi muuttaa ainakaan pienien toimijoiden osalta. MONI ehdottaa keskitetyn rekisterin vaihtoehtoksi mallia, jossa rahoitusalan toimijat pakotettaisiin esittämään tietyt tiedot, joita tarvittaisiin integraatioiden toteuttamiseen määrättyssä muodossa rahoitusalan omassa palvelussa. MONIn näkökulmasta keskitetty rekisteri ja tiedonhakupöytä luovat suuren tietoturvariskin.

VVV:n mukaan valmistelua tulisi jatkaa ehdotetulla rekisterin ja tiedonhakupöydän yhdistelmänä, etenkin jos uudistus tehdään käyttäen VIA-yhteyttä, Web-Service- ja XML-tiedostomuotoja sekä järjestelmä perustuisi ISO 20022 -standardiin. VVV:n arvion mukaan järjestelmäkustannukset olisivat sille noin 40 000–60 000 euroa. VVV tuo esille, että samaan työskäntään kannattaisi sisällyttää myös vanhojen pankkitiedustelujen muuttaminen ISO 20022 -muotoon ja VIA-kanavaan. VVV:n kustannusarvio ei sisällä kuitenkaan edellä mainittua. Lisäksi VVV tuo esille, että uudistus tulisi valmistella siten, ettei se ainakaan huonontaisi ulosoton tämänhetkistä sähköistä tiedonsaantia. VVV näkee kuitenkin, että ehdotetun järjestelmän vaikutuksena olisi tiedustelujen tarkkuuden ja kattavuuden parantuminen.

SM:n mukaan toiminnan reaaliaikaisuus ja maksuliikenteen nopeus luovat haasteita esitutkintaviranomaisille, minkä takia SM:n mukaan paras vaihtoehto olisi tiedonhakupöytä. SM kuitenkin toteaa, että pienille toimijoille kustannusten takia olisikin perustettava rekisteri tai siten edellä mainittujen yhdistelmä.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

KKV, Kela, Asianajajaliitto ja RVL kannattavat rekisterin ja tiedonhakupöydän yhdistelmää.

3) Oletteko samaa mieltä selvityksessä esitetyn arvion kanssa siitä, että rekisterin ylläpito tulisi säätää viranomaisen tehtäväksi?

FA:n mukaan vastuu rekisterin rakentamisesta, ylläpidosta, valvonnasta, turvallisuudesta ja kustannuksista kuuluu viranomaisen tehtäväksi. Dansken, Aktian, OP:n ja Handelsbankenin näkemyksen mukaan rekisterin ylläpidon tulisi olla viranomaisella. Dansken näkemyksen mukaan esityksessä luetelluilla viranomaisilla kaikilla olisi kyky ylläpitää rekisteriä. Aktia on samaa mieltä esityksen kanssa vaihtoehtoista ylläpitäväksi viranomaiseksi. OP:n näkemyksen mukaan rekisterin ylläpito olisi luontevaa antaa sellaisen viranomaisen tehtäväksi, joka itsekin käyttää rekisteriä. Handelsbankenin mukaan rekisteriviranomaisella tulisi olla vastuu viranomaisten käyttövaltuushallinnasta. Lisäksi Handelsbanken toteaa, että viranomaisilla tulisi olla sekä vastuu että riittävät kontrollitoimet sen varmistamiseksi, että vain hakuihin oikeutetut henkilöt suorittavat rajapinta- ja rekisterihakua.

Poliisihallituksen, SUPO:n, KRP:n ja sen rahanpesun selvittelykeskuksen näkemyksen mukaan rekisterin ylläpitäjän tulisi olla viranomainen, sillä näin voitaisiin turvata pankkialaisuuden säilyminen. Poliisihallituksella ja KRP:llä ei ole kantaa, minkä viranomaisen tulisi olla rekisterin ylläpitäjä. Lisäksi selvityksessä esitetyt vaihtoehdot rekisteriä ylläpitäväksi viranomaiseksi ovat myös perusteltuja SUPO:n mukaan. KRP esittää toivomuksen, että säädöstasolla huolehdittaisiin siitä, että rekisteriviranomaista koskeva lainsäädäntö ei ehkäisisi muiden viranomaisten mahdollisuutta saada rekisteristä tietoja. KRP:n rahanpesun selvittelykeskus myös näkee, että rekisterin ylläpidon tulisi olla viranomaisella ja toteaa sen kannalta olevan olennaista, että riippumatta rekisterinpitoratkaisusta sen tiedot olisi oltava viiveettä selvittelykeskuksen käytössä.

Verohallinto pitää tärkeänä, että arviomuistiossa tarkoitettua järjestelmää ylläpitäisi viranomainen, jolla olisi riittävä asiantuntemus turvallisen ja luotettavan järjestelmän ylläpitämiseksi. Lisäksi viranomaisella tulisi olla riittävät resurssit järjestelmän valvomiseksi ja ilmoitusvelvollisten opastamiseksi sekä järjestelmän kehittämiseksi. Verohallinnon näkemyksen mukaan Finanssivalvonnalla olisi paras asiantuntemus toteuttaa ja ylläpitää ehdotettua järjestelmää.

Veikkauksen mukaan rekisterin ylläpito kuuluisi viranomaiselle, sillä pankkisalaisuuden alaisia rekisteritietoja ei ole syytä määrittää yksityisen toimijan tai etujärjestön tehtäviin.

Fiva kannattaa rekisterin ylläpidon säätämistä viranomaisten tehtäväksi.

MONin mukaan viranomaisille ei tulisi säätää rekisterin ylläpitovastuuta, koska viranomaisilla on tälläkin hetkellä niin laaja tehtäväskaala, että lisätehtävät ainoastaan kuormittaisivat heidän jokapäiväistä taakkaa entisestään, jolloin myös työn tehokkuus heikkenisi.

VVV:n näkemyksen mukaan rekisterin ylläpito tulisi olla viranomaisella. VVV toteaa, että ulosottoviranomainen on täytäntöönpanoviranomainen ja eikä itse tuota käyttämiensä ICT-palveluita, jonka takia rekisterin ylläpitäjän rooli ei sopisi sille. VVV:n näkemyksen mukaan rekisterin ylläpitäjän tulee olla taho, joka pystyy tuottamaan ja kehittämään tasapuolisesti palveluita kaikille sitä käyttäville tahoille, ja toteaa, että tällainen viranomainen voisi olla esimerkiksi joko Fiva tai Aluehallintovirasto.

SM:n mukaan rekisterin ylläpidon tulee olla viranomaisen tehtävä. SM tuo myös esille, että tietosisällön salassapitointressi ja rekisterin laillisuusvalvonnan järjestäminen liittyvät keskeisesti toisiinsa.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

EK tuo esille, että rekisterin pito on viranomaistehtävä. RVV:n mukaan pitäisi selvittää huolellisesti, mikä taho soveltuisi parhaiten järjestelmän ylläpitäjäksi. FiCom toteaa lausunnossaan, että luontevin rekisterinpitäjä olisi viranomainen. Kela toteaa lausunnossaan, että koska kyseessä on pankkisalaisuuden piiriin kuuluvista tiedoista, olisi tarkoituksenmukaista antaa rekisterin ylläpito viranomaiselle. Kelan mukaan kaikki muistiossa mainitut viranomaiset voisivat tulla kyseeseen rekisterin ylläpitäjinä. RVL:n mukaan rekisterin ylläpito tulisi olla viranomaisella ja sellaisella viranomaisella, joka käyttää eniten rekisteriä tai kenen tehtävissä rekisterillä olisi isoin merkitys. Nordean käsityksen mukaan keskitetyn pankki- ja maksutilirekisterin lain tarkoittamina rekisterinpitäjinä toimisivat järjestelmää ylläpitävät ja käyttävät viranomaiset. Tullin mukaan rekisterin ylläpito tulisi antaa viranomaisen tehtäväksi.

4) Kuinka monta tiedustelua teette vuodessa pankki- ja maksutileistä tai sijoitusvarallisuudesta (kysymys tarkoitettu viranomaisille)?

Vaikka kysymys on osoitettu viranomaisille, FA on halunnut vastata kysymykseen. FA esittää toivomuksen, että kyselymääriä ja niiden kehittymistä seurattaisiin asianmukaisesti ja viranomaiset huolehtisivat siitä, ettei turhia tai ylimitoitettuja kyselyjä tehtäisi. Lisäksi FA pitää tärkeänä, että jos viranomaiselle annettaisiin mahdollisuus hyödyntää toisen viranomaisen järjestelmää, tulisi varmistaa, ettei järjestely vaarantaisi luotto- tai maksulaitoksen tai kyselyn kohteen oikeuksia.

KRP:ssä ei ole tilastoitu tehtyjen tiedustelujen määrää, mutta niiden määrän arvioidaan olevan satoja. KRP näkee, että tiedustelujen määrä voisi nousta hieman sähköisen järjestelmän tehostaessa toimintaa. KRP toteaa lausunnossaan, että esitutkintaviranomaisten tekemät tiedustelut ovat lukumääriltään sen verran suuria, että toisen viranomaisen

järjestelmän hyödyntäminen ei välttämättä ole hyvä ratkaisu. KRP:n rahanpesunselvittelykeskus lausuu näiltä osin samaa KRP:n kanssa ja lisäksi toteaa, että rahanpesun selvittelykeskuksen olisi mielekkäintä käyttää poliisin kaikkien yksiköiden yhteistä järjestelmää.

Poliisihallituksen ja SM:n mukaan poliisi ei tällä hetkellä tilastoi pankeille ja rahoituslaitoksille tehtäviä pankkitiedusteluja sähköisen pankkitiedustelujärjestelmän puuttumisen vuoksi. Poliisihallituksen arvio on, että pankkitiedustelujen lukumäärä on laskettavissa joissain kymmenissä tuhansissa. Poliisihallituksessa on tällä hetkellä käynnissä projekti sähköisen pankkitiedustelujärjestelmän rakentamiseksi. Poliisihallitus arvioi, että sähköisen järjestelmän kautta tehtävät pankkitiedustelut tulevat lisääntymään jatkossa nykyiseen faksilla tapahtuvaan pankkitiedusteluun verrattuna.

SUPO ei salassa pitoon liittyvistä syistä pysty antamaan tiedustelujen määrää lausunnossaan. SUPO arvioi, ettei sähköinen kyselyjärjestelmä kasvata sen kyselyiden määrää merkittävästi. Lisäksi SUPO katsoo, että sillä tulisi olla käytössä oma sähköinen rajapinta järjestelmään, eikä katso tarkoituksenmukaiseksi toisen viranomaisen järjestelmän hyödyntämistä.

Verohallinto tekee tällä hetkellä noin 20 000 tiedustelua vuodessa koskien pankki- ja maksutilejä tai sijoitusvarallisuutta. Kyselymäärä Verohallinnosta tulee kasvamaan erityisesti tiedonhakupankkitiedustelujärjestelmän kehittyessä. Verohallinnon mukaan käytännössä sen tiedustelujen määrä voi kolminkertaistua.

Fivan tilitiedustelujen määrä rajoittuu yksittäisiin tapauksiin vuositasolla.

VVV:n mukaan ulosottoviranomainen tekee noin 4,5 miljoonaa pankkikyselyä vuodessa sähköisesti ja manuaalisia kyselyitä tehdään noin 24 000 kappaletta. VVV:n näkemyksen mukaan kyselyjen määrä todennäköisesti laskisi, jos sähköisestä rekisteristä olisi suoraan nähtävissä luottolaitokset, jossa kyselyn kohteena oleva velallinen olisi asiakkaana. VVV:n mielestä ei olisi järkevää, että se käyttäisi järjestelmää toisen viranomaisen kautta.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

RVL toteaa lausunnossaan, että sen tilikyselyiden vähäisen määrän, noin 200–300 kappaletta vuodessa, takia kyselyiden sähköistämällä ei ole juurikaan henkilöstövaikutuksia. RVL:n mukaan voidaan arvioida sähköisen järjestelmän todennäköisesti lisäävän kyselyjen tekemistä nykyisestä vuositasolla jopa 20–30 prosenttia ja parhaimmillaan parantavan rikoshyödyn takaisin saamista. Tulli tuo esille, että yksistään sen rikostorjunta saa viikottasolla keskimäärin parikymmentä tilitietoja sisältävää vastausta ja toteaa, että kyselyitä tehdään tähän nähden luonnollisesti moninkertainen määrä.

5) Kuinka moneen viranomaisen tekemään tiedusteluun asiakkaistanne vastaatte vuodessa (kysymys tarkoitettu toimialalle)?

Danske vastaa muutamaan kymmeneen tuhanteen tiedusteluun.

Aktia ei tuo lausunnossaan esille lukumäärää.

FA ei osaa antaa tarkkoja lukuja vastausten kokonaismääristä. FA pitää kuitenkin tärkeänä, että hankkeessa tulitisiin kiinnittämään huomiota myös asianmukaisten tilastointi- ja seurantamenetelmien toteuttamiseen.

Veikkaus toteaa lausunnossaan, että vuonna 2016 rahapeliyhteisöille osoitettiin useita satoja viranomaistiedusteluita ulosottoviranomaisen ja esitutkintaviranomaisten toimes-

ta. Veikkaus arvioi, että vuoden 2017 vastausten lukumäärä tulee nousemaan 20–30 prosenttia edellisvuodesta.

OP:n mukaan viimeisen vuoden aikana OP:n keskitetyistä toiminnoista vastaavaan yksikköön on tullut noin 20 000 tiedustelua vuodessa. Edellä mainittu luku ei sisällä niitä kyselyjä, jotka ovat tulleet suoraan yksittäisiin konttoreihin. Lisäksi OP:n vakuutus toiminnalle kohdistettuja kyselyitä tulee vuodessa noin 500 kappaletta. OP toteaa, että määrällisesti suurin tiedustelujen tekijä on ulosottovirasto, jonka lisäksi tiedusteluja tulee paljon poliisilta ja Verohallinnolta.

Handelsbanken kertoo vastaan ottavansa noin 40 000 viranomaiskyselyä vuodessa, joista noin 3 500 kyselyä edellyttää käsittelyä ja vastausta viranomaiselle. Edellä mainitut luvut, eivät sisällä muiden Handelsbanken-konserniyhtiöiden lukuja.

MONI kertoo vastaansa maksimissaan kymmeneen kyselyyn per vuosi.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

Nordea toteaa vastaavansa noin 2 100 kyselyyn kuukaudessa. Viime vuonna Nordea vastasi noin 25 000 kyselyyn.

6) Kannatatteko ehdotusta laajentaa järjestelmää hyödyntävien viranomaisten joukkoa suhteessa direktiiviehdotukseen?

Dansken mukaan osapuolet hyötyvät mahdollisimman laajasta järjestelmän käytöstä, joten he kannattavat mahdollisimman usean viranomaisen liittämistä järjestelmään, kunhan vain arvioidaan mahdolliset laki- ja muut vaateet koskien järjestelmän laajentamista muihin viranomaisiin. Myös Aktian mukaan järjestelmään pääsevien viranomaisten joukkoa voitaisiin laajentaa direktiiviehdotuksesta.

FA:n mukaan sikäli kuin viranomaisilla on oikeus saada tietoa suoraan luotto- tai maksulaitokselta, he eivät näe esteitä kyselyjen sähköistämiseksi kunhan prosessin luotettavuus, turvallisuus ja eheys varmistetaan. FA suhtautuu kriittisesti uusiin tiedonsaantioikeuksiin ja FA:n niiden tulee pohjautua huolelliseen arviointiin ja laajapohjaiseen valmisteluun.

OP:n mukaan hankkeen yhteydessä ei ole tarpeen laajentaa tiedusteluja tekevien viranomaisten joukkoa. Lisäksi OP toteaa, että kaikkien viranomaisten tiedusteluissa tulisi käyttää samaa tiedonhakupohjaista järjestelmää.

Handelsbanken kannattaa ehdotusta laajentaa viranomaistenjoukkoa ja toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä siihen, että kaikki nykyiset manuaaliset viranomaiskyselyruutiinit korvataan sähköisellä järjestelmällä.

Poliisihallituksen, KRP:n ja sen rahanpesun selvittelykeskuksen näkemyksen mukaan ne viranomaiset, jotka tehtäviensä hoitamista varten tarvitsevat kyseessä olevia tietoja ja joilla on oikeus tietoa saada, on käytännöllistä sisällyttää mukaan. Muussa tapauksessa näiden viranomaisten pyynnöt aiheuttaisivat edelleen manuaalivaihtoa. Poliisihallitus, SUPO ja selvittelykeskus pitävät kannatettavana, että Suomessa direktiivin täytäntöönpanoon kuuluvaan sähköiseen pankkitiedustelu järjestelmään ja rekisteriin liitetään myös muita viranomaisia kuin neljäs rahanpesudirektiivi välttämättömästi vaatii. Poliisihallitus ja selvittelykeskus katsovat, että muun muassa Kelalle annettavalla oikeudella asiakkaidensa tilitietojen sähköiseen selvittämiseen on selkeä tarve Kelan etuuspäätösten nopeuttamiseksi sekä Kelan käsittelemiin etuuksiin liittyvien petoksien paljastamisen ja selvittämisen tehostamiseksi. Lisäksi SUPO pitää ehdotuksessa esitettyä viranomaisten piiriä riittävänä. Edellisten lisäksi rahanpesun selvittelykeskus korostaa, että viran-

omaisten toiminnan kannalta poliisin, rahanpesun selvittelykeskuksen, SUPO:n, Tullin, Verohallinnon, Rajavartiolaitoksen ja ulosottoviraston kuulumisen järjestelmän hyödyntäjiin olisi välttämätöntä ja toteaa, että muistion sivun 43 viranomaisluettelossa on tältä osin puutteita.

Verohallinto ei ota kantaa laajentamiseen tässä vaiheessa.

Veikkauksen mukaan järjestelmää hyödyntävien viranomaisten joukkoa tulee laajentaa direktiiviehdotukseen nähden kansallisen toimintaympäristön mukaiseksi. Lisäksi Veikkaus toteaa lausunnossaan, että keskitetty rekisteri tehostaisi rahanpesun valvontaa sekä toisi kustannushyötyjä kaikille toimijoille. Veikkauksen näkemyksen mukaan tulisi myös arvioida muidenkin kuin viranomaisten mahdollisuutta hyödyntää järjestelmää perustuen muun muassa rahanpesulainsäädännössä asetettujen ilmoitusvelvollisten velvollisuuteen selvittää varojen alkuperä.

Fiva kannattaa järjestelmää käyttävien viranomaisten joukon laajentamista suhteessa direktiiviehdotukseen ja siten myös järjestelmän käytettävyyden laajentamista niihin viranomaisiin, joilla on muutenkin oikeus tietojen saantiin finanssialan yritykseltä toimivaltansa puitteissa.

MONIn mukaan viranomaisille ei tulisi säätää yhtään laajempia oikeuksia tiedonhakuun. MONI toteaa lausunnossaan, että yksittäisten henkilöiden tietoja kysytään jo tälläkin hetkellä niin paljon, ettei laajentaminen olisi tarpeellista. Lisäksi MONI toteaa, että viranomaisista vain poliisilla tulisi olla mahdollisuus pyytää yksittäisten henkilöiden tietoja vain erittäin vakavaa rikollisuutta tutkittaessa.

VVV kannattaa viranomaisjoukon laajentamista Kelalla.

SM:n mukaan järjestelmää perustettaessa on lähtökohtaisesti tarkasteltava viranomaiskenttää laajemmin ja toteaa, että VVV:n tulisi olla järjestelmän piirissä sekä Kelalle asetetut vaatimukset ja toiminnallinen tarve puoltaisivat sen liittämistä järjestelmään. SM:n kuitenkin korostaa, että toimivaltakysymykset tulisivat ratkaista tapauskohtaisesti sekä järjestelmän tulisi ylläpitää lokitietoja.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

EK toteaa lausunnossaan, että viranomaisjoukkoa ei tulisi laajentaa esityksen perusteilla. SAK kannattaa pankki- ja maksutilitietojen sähköisen saatavuuden laajentamista direktiiviehdotuksesta, esimerkiksi Kelalle, jotta kansalaisten viranomaisasiointi helpotuisi.

7) Pidätkö valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain yhteisen perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelun käyttämistä organisaationne osalta perusteltuna (kysymys tarkoitettu viranomaisille)?

Vaikka kysymys onkin osoitettu viranomaisille FA vastaa kysymykseen, ja toteaa pitävänsä erittäin tärkeänä, että pankki- ja maksutilijärjestelmän tekninen infrastruktuuri säilyisi mahdollisimman eheänä ja yhtenäisenä. FA:n käsityksen mukaan luotto- ja maksulaitosten ja niiden asiakkaiden oikeudet turvattaisiin parhaiten yhteisen tietojärjestelmäpalvelun kautta.

KRP edellyttää, että tieto- ja viestintätekniiset palvelut esitetystä järjestelmässä järjestettäisiin tavalla, jolla voidaan varmistaa pyyntöjen ja vastausten tietoturvallinen käsittely.

KRP:n rahanpesun selvittelykeskus toteaa, että sinänsä yhteisen perustekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelun käyttäminen olisi pankkeihin rakennettavien yhteyksien osalta pe-

rusteltua, mutta se aiheuttaisi todennäköisesti niin suureen viiveen jo meneillään olevaan poliisin pankkitiedustelujen sähköistämiprojektiin, ettei sen odottaminen olisi mielekästä.

Poliisihallitus tuo esille lausunnossaan syyn, miksi poliisi ei näe TORI-lain yhteisen perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelun käyttämistä poliisien kannalta perusteltuna. Poliisihallitus perustelee tätä seuraavasti. Esitutkintaviranomaisten on välttämätöntä saada pankeista reaaliaikaisesti ja luotettavasti tietoja rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Lisäksi reaaliaikaisten tietojen saaminen on poliisille erittäin tärkeää muiden poliisin tehtäväksi säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Poliisin tarvitsemien pankkitietojen tarve eroaa tässä suhteessa esimerkiksi Kelan tietotarpeesta. Myös SM:n tuo esille, että esitutkintaviranomaisten ja VVV:n reaaliaikaisen tietotarpeen ja toteaa, että tämä tulisi ottaa huomioon TORI-lain soveltamisen suhteen.

SUPO toteaa, että olisi välttämätöntä järjestelmän toteuttamiseksi, että järjestelmän käyttö saataisiin tietoturvalliseksi. Tämän takia SUPO korostaa näitä näkökohtia, kun arvioidaan yhteisen perustietotekniikka- ja tietojärjestelmien soveltuvuutta SUPO:n toimintaan.

Verohallinto kannattaa yhteisten ratkaisujen hyödyntämistä, jos niillä voidaan vähentää järjestelmän kustannuksia. Verohallinnon mukaan kuitenkin yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palveluiden käytön suunnittelussa tulisi ottaa huomioon eri viranomaisten erityispiirteet, silloin kun kysymys on tilitapahtumatietojen käsittelyssä.

Fivan tiedustelujen tekemisen tarpeen ollessa hyvin pieni Fiva ei pidä yhteisen palvelun käyttämistä perusteltuna.

VVV kannattaa yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelun käyttämistä, jos sitä käyttäessä taataan ulosoton nykyisellään saamien sähköisten palveluiden laatu.

8) Oletteko samaa mieltä selvityksessä esitetyn arvion kanssa järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön?

Danske on samaa mieltä arviomuistion kanssa järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön ja korostaa tietosuojalainsäädännön merkityksen kasvua tulevaisuudessa, mutta ei näe tietosuojalainsäädäntöön liittyviä seikkoja, joita tulisi korostaa esityksen jatkovalmistelussa.

Aktia tuo esille tietosuojan suhteen, että esityksessä on epäselvää, onko rekisteriä ylläpitävä viranomainen myös rekisterinpitäjä.

FA toteaa lausunnossaan, että pankki- ja maksutilijärjestelmässä on kyse teknisestä ratkaisusta viranomaisten lakiin perustuvien tietojen saannin helpottamiseksi. FA:n mukaan järjestelmän tulee olla itsessään toteutettavissa niin, että tietosuojalainsäädännön vaatimukset täyttyvät. FA korostaa, että tietosuojan kannalta keskeisessä asemassa ovat viranomaisten sisäiset menettelytavat ja tietoisuus siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei. FA kertoo, että median uutisoimien henkilötietorikkomusten ja laiminlyöntien sekä finanssialan omien kokemusten perusteella kummankin osalta näyttäisi olevan merkittäviä haasteita. Muistiossa kuvatut tekniset ratkaisut, muun muassa lokit, ovat välttämättömiä, mutta FA:n mukaan ne eivät vielä ole riittäviä suojamekanismeja. FA mukaan toimintakulttuurin ja -tapojen tulisi muuttua niin, ettei luottamuksellisten tietojen luvaton tai aiheeton käsittelyä suvaittaisi.

KRP ja SUPO yhtyvät lausunnossaan selvityksessä esitettyyn arvioon järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön. KRP:n mukaan poliisille luovutetut tiedot eivät muodosta omaa rekisteriään, jolloin myöskään ei muodostu tarkastusoikeutta poliisille luovutet-

tuihin tietoihin. Poliisihallitus katsoo lausunnossaan, että olisi tarpeellista huomioida lainvalmistelun yhteydessä, että rekisteröidyn tarkastusoikeutta poliisin tekemiin pankki- ja maksutilitietojen tiedusteluun rajoitetaan tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Poliisihallitus korostaa lausunnossaan, että poliisin ja yhteiskunnan intressissä on, ettei poliisin aloittama esitutkinta tule epäilyllä tietoon ennen aikaisesti. Samaa toteaa lausunnossaan rahanpesun selvittelykeskus ja tiedustelun salaamisperusteet tulisi kirjoittaa lakiin. SUPO toteaa kuitenkin, että viranomaisten toiminnan suojaamistarpeesta johtuen on keskeistä, että rekisteriin kirjattujen luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus järjestelmään toteutetaan siten, että viranomaisten toimintaan liittyvien tietojen salassa pitävyys varmistetaan.

SM:n tuo esille, että viranomaistoiminnan avoimuuden ja luotettavuuden näkökulmasta tehdyistä kyselyistä olisi ilmoitettava kyselyn kohteelle vastaavalla tavalla kuin on säädetty esitutkinta- ja pakkokeinolain salaisten pakkokeinojen käytön ilmoittamisesta.

Verohallinto pitää tärkeänä lausunnossaan, että järjestelmää ja tilitietojen käsittelyä koskeva sääntely on täsmällistä ja erityisesti tietojen suojaamisesta on huolehdittu. Verohallinnon mukaan arviomuistiossa tarkoitettu järjestelmä sisältää suuren määrän henkilötietoja joita käsitellään eri toimijoissa, mikä asettaa erityisvaatimuksia tietojen käsittelyä koskevalle sääntelylle.

Veikkaus on lausunnossaan samaa mieltä muistiossa esitetyn arvion kanssa järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön. Lisäksi Veikkaus toteaa, että järjestelmän rajapinnan tulisi mahdollistaa erilaisten kysymystyyppien käyttämisen, jolloin rekisterin lähettämä paluusanoma voisi olla yksinkertaisimmillaan kyllä tai ei. Veikkauksen näkemyksen mukaan tällä tavoin voitaisiin minimoida henkilötietojen siirtymistä järjestelmän ulkopuolelle.

Fiva ja VVV ovat samaa mieltä selvityksessä esitetystä arviosta järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön.

OP yhtyy muistiossa esitettyyn arviointiin, että viranomaiskyselyiden sähköistämistä ei voi tehdä ilman erityislakia. Tietosuoja-asetuksen suhteen OP lausuu, että tietosuoja-asetusta ei suoraan sovelleta viranomaisen käsittelyyn, mutta luottolaitokset joutuvat noudattamaan sitä tietojen käsittelyssä, minkä takia tulisi selvittää, asettaako järjestelmä jotain erityisvaatimuksia luottolaitoksille esimerkiksi säilytysaikojen suhteen. Lisäksi OP pitää tärkeänä, että tulisi varmistaa asiaa koskevassa erityislainsäädännössä, että luottolaitoksilla ei olisi velvollisuutta soveltaa rajapintatarkoituksissa ja tähän järjestelmään liittyvissä asioissa tietosuoja-asetuksen velvoitteita. Lisäksi OP:n mukaan laissa tulisi myös tarkemmin säätää tietoturvaloukkausten hallintamallista ja vastuukysymyksistä, sillä OP:n mukaan luottolaitoksilla ei tulisi olla vastuuta rajapinnoista, jos ne tehdään viranomaisten antamien määrittelyjen mukaan.

Handelsbankenin mukaan viranomaisilla tulee olla velvollisuus huolehtia siitä, että rajapinta- ja rekisterikyselyjä suorittavat vain kyselyihin oikeutetut henkilöt. Lisäksi Handelsbankenin näkemyksen mukaan toimijoiden ei tulisi vastata tietosuojavuodosta, joka aiheutuisi viranomaisen tietovuodosta koskien toimijalta kysytyjä tietoja.

MONI ei yhdy arviomuistion näkemykseen järjestelmän suhteesta tietosuojalainsäädäntöön. MONIn mukaan, jotta poliisilla on oikeus pyytää rahoitusalan toimijoilta jonkin yksittäisen asiakkaan tietoja, tulisi siihen olla erittäin painava syy. MONIn mielestä ainoa hyväksyttävä syy tulisi olla jokin erittäin vakava rikosepäily tai rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen liittyvä tutkinta. Lisäksi MONI toteaa, että tilanteessa, jossa viranomaisen, esimerkiksi Verohallinto, vaatii esimerkiksi MONIn kaltaista pientä toimijaa lähettämään kaikki tiedot kaikista asiakkaistaan, ei vastaa EU:n tietosuoja-asetuksen tavoitteita, eikä ihmisten ihmisoikeutta yksityisyyteen.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

LVM toteaa lausunnossaan, että sen näkemyksen mukaan asiaan ei liity sähköisen viestinnän tietosuojaan kannalta merkityksellisiä ehdotuksia tai vaikutuksia. Kela tuo esille, että tietosuoja-asetus edellyttää, että rekisterissä on vain kyseistä käyttötarkoitusta varten tarpeelliset tiedot, eli rekisteriin ei voisi säilöä ainakaan muiden käyttäjien kuten Kelan tarpeisiin liittyviä ylimääräisiä tietoja.

Nordea toteaa lausunnossaan, että arviomuistiossa pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamisesta ei ole arvioitu keskitetyn pankki- ja maksutilirekisterin sekä tiedonhakupöytäkirjan eroja henkilötietojen käsittelyn ja erityisesti henkilötietojen tarpeellisuusvaatimuksen osalta. Nordea katsoo, että ehdotetussa keskitetyssä pankki- ja maksutilijärjestelmässä viranomaiset käsittelevät henkilötietoja myös sellaisista rekisteröidyistä, joita koskevat tiedot eivät olisi tarpeellisia viranomaisten käsiteltäviksi tulevien tapausten kannalta, mikä on voimassa olevan sääntelyn ja voimaan tulevan yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla kiellettyä. Lisäksi Nordea toteaa lausunnossaan, että sen arvion mukaan keskitetty rekisteri saattaisi lisätä riskiä siitä, että pankkisalaisuus vaarantuisi.

9) Mihin muihin asioihin jatkovalmistelussa olisi mielestänne kiinnitettävä erityistä huomiota?

Dansken mukaan arviomuistio on kattava ja tarjoaa erinomaisen pohjan jatkovalmistelulle.

Aktian mukaan kaikkeen tulisi kiinnittää erityisesti huomiota jatkovalmistelussa.

FA pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa: Selkeytettäisiin viranomaisten tekemien tiedustelujen salassapitoon liittyviä määräyksiä. Varmistettaisiin, ettei hankkeen toteutuksella aiheuteta luotto- tai maksulaitoksille tarpeettomia kertaluonteisia tai toistuvia kustannuksia. Kiinnitettäisiin huomiota viidennen rahanpesudirektiivin valmistelun yhteydessä esitettyyn vaatimukseen siitä, että myös tallelokeroiden haltijoita ja henkivakuutussovimusten edunsaajia koskevat tiedot tulisi saada viranomaisten käyttöön pankki- ja maksutilitietojen tapaan. Edelliseen liittyen FA toteaa, jotta henkivakuutussovimuksen edunsaajatietojen rekisteröintivelvoite toteutuisi, se tulisi rajoittaa neljännen rahanpesudirektiivin mukaisesti koskemaan vain säästö- ja sijoitustuotteita sekä puhtaat riski-henkivakuutus tuotteet tulisi rajata velvoitteen ulkopuolelle. Tallelokeroiden suhteen FA esittää, että niistä luovuttaisiin kokonaan, sillä vaatimus tallelokeroista rekisteriin voisi huonontaa niiden tarjoamista entisestään, millä voisi olla huonoja vaikutuksia muun muassa pienyrityksille ja asunto-osaakeyhtiöille.

KRP:n näkemyksen mukaan huomiota tulee kiinnittää siihen, että tietopyyntöjen asianmukaisuutta voitaisiin tehokkaasti valvoa ja että kyselijät voitaisiin todentaa muun muassa lokitietojen avulla. Lisäksi KRP:n mukaan huomiota tulisi kiinnittää siihen, että tiedon luovuttajalla tulee olla lakiin perustuva velvoite olla ilmaisematta tietopyyntöä kolmannelle osapuolelle. Lisäksi KRP pyytää, että huomiota kiinnitettäisiin siihen, että pyydettävät tiedot olisivat mahdollisimman reaaliaikaisia.

KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen mukaan jatkovalmistelussa tulisi käsitellä järjestelmään liittymisen perusteita, ja että järjestelmään liittymisen tulisi olla pakollista niille viranomaisille ja yksityisille toimijoille, jotka täyttäisivät laissa määriteltävät kriteerit. Selvittelykeskuksen mukaan rekisterin tietosisältövaatimusten olisi hyvä vastata rahanpesulain asettamia sisältövaatimuksia, sillä esimerkiksi ulkomaalaisen asiakkaan kansallisuuteen ja matkustusasiakirjaan liittyvien tietojen saaminen rekisteristä olisi välttämätöntä selvittelykeskukselle. Rahanpesun selvittelykeskus tuo esille myös, että viimeisimmän tilitapahtuman tieto rekisterissä auttaisi rajaamaan passiiviset tilit helposti pois. Lisäksi selvittelykeskus ehdottaa, että järjestelmän vastaussanomien toteutukseen ja

laatuun tulisi keskittyä esitettyä tarkemmin. Selvittelykeskus kiinnittää huomiota myös tietojen minimisäilytysaikoihin ja ehdottaa, että järjestelmään liittymispakko ja rekisterin tietosisältö kirjoitettaisiin lakiin riittävän yleispäteväksi, että se kattaisi myös voimakkaasti kehittyvän fintech-alan uudet palvelutuotteet.

Poliisihallituksen mukaan esitutkintaviranomaisen näkökulmasta tärkeintä tietoa ovat tilitapahtumat. Poliisihallitus korostaa, että tilitapahtumien sähköisen siirron muoto tulee olla sellainen, että se on helposti esitutkintaviranomaisen käytettävissä. Poliisihallituksen mukaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota tietojen nopean ja luotettavan saamisen varmistamiseen niin, että ilmoitusvelvolliset yhteisöt veloitettaisiin päivittämään sähköistä rekisteriä ja tilitietojärjestelmää ympärivuorokautisesti. Lisäksi Poliisihallitus pyytää kiinnittämään huomiota esitutkintaviranomaisten tekemien tiedusteluiden salassapidon varmistamiseen.

Verohallinnon näkemyksen mukaisesti jatkovalmistelussa olisi hyvä kiinnittää huomiota ilmoitusvelvollisuuden laajuuteen, tilin määritelmään, rekisteröitävään tilinhaltijaan ja mahdolliseen tosiasialliseen edunsaajaan, järjestelmän tietosisältöön sekä sääntelyn suhteesta virtuaalivaluuttoihin ja alustapalvelutoimijoihin.

Veikkauksen mielestä pankki- ja maksutilijärjestelmän jatkovalmistelussa tulisi huomioida arpajaislaki ja sen myötä Veikkauksen yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen.

Fiva pitää erityisen tärkeänä, että tiedusteluja varten toteutettavat järjestelmät perustuisivat yhtenäisiin määrittelyihin, standardeihin ja rajapintoihin.

OP:n mukaan jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota järjestelmän käyttövaltuushallintaan, henkilötietolain noudattamiseen, riittäviin turvallisuusjärjestelyihin, aukottomaan lokitietojen keräämiseen sekä väärinkäytösten estämiseen. Lisäksi OP:n näkemyksen mukaan järjestelmän pitäisi lisäksi vaatia aina ilmoittamaan, mihin valtuutukseen ja lainkohtaan oikeus tehdä tiedusteluja perustuisi sekä se pitäisi aina pystyä kytkemään vireillä olevaan asiaan, sekä viranomaisten tulisi itse hallinnoida käyttövaltuuksia. OP tuo esille, että tiedustelut koskevat laajempaa tietojoukkoa kuin vain tilin perustietoja ja näiden tietojen oleva hajalla eri järjestelmissä, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia järjestelmän rakentamisessa.

Handelsbankenin näkemyksen mukaan jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota pankkialaisuuden turvaamiseen. Handelsbankenin mukaan järjestelmätekniisiä ratkaisuja mietittäessä on selvitettävä onko ja missä laajuudessa mahdollista rajata tietyn viranomaisen tai henkilön oikeuksia suorittamalla kyselyjä rekisteristä tai rajapintaa hyödyntäen. Lisäksi Handelsbanken korostaa, että kyselyistä tulisi jäädä sen suorittaneesta henkilöstä lokitieto.

MONIn näkemyksen mukaan viranomaisten oikeus pyytää maksupalvelutarjoajan kaikkien käyttäjien kaikki asiakas- ja transaktiotiedot on kohtuutonta, eikä tätä tulisi missään tapauksessa mahdollistaa. Lisäksi MONIn mukaan tulisi kiinnittää huomiota siihen että yksittäisten kansalaisten oikeudet otetaan huomioon niin hyvin kuin mahdollista.

VVV toteaa, että uutta järjestelmää luotaessa on huolehdittava siitä, ettei ulosottolaitoksen nykyiselläänkin tehokkaasti toimivaa sähköistä tiedonsaantia heikennetä.

Yleisluontoisten lausuntojen huomioita:

RVL tuo esille epävirallisten pankki- ja rahansiirtojärjestelmien, Hawaloiden, hyväksikäyttämisen rikollisessa toiminnassa. RVL esittää, että asian jatkovalmistelussa otettaisiin huomioon myös erilaisten epävirallisten pankki- ja rahansiirtojärjestelmien liittäminen kaavailtuun rekisteriin.

SM:n toteaa lausunnossaan, että esitutkintaviranomaiset pyytävät tietoja tilitapahtumista pitkältikin aikaväliltä ja lisäksi, että saatavien tietojen tulisi olla sellaisessa muodossa, että tietojen käytettävyys mahdollistaisi yksinkertaisen ja nopean jatkokäsittelyn viranomaisessa.

Nordea pitää tärkeänä, että teknisistä ratkaisuista ja kyselyiden yksityiskohtaisesta tietosisällöstä sekä aikatauluista järjestettäisiin erikseen kuulemistilaisuus, jota varten toimitettaisiin riittävästi ennakkomateriaalia, sekä lisäksi toimijoille taattaisiin siirtymäsäännöksellä riittävä aika järjestelmän rakentamiseen. Nordea myös toivoo, että siirtymäajan pituuden osalta tulisi myös kuulla toimijoita.